

Biežāk uzdotie jautājumi

Publicēts: 07.08.2020.

Par atbalsta pasākumiem valsts pārbaudes darbos skolēniem ar speciālām vajadzībām

Kas nosaka, kādi atbalsta pasākumi ir nepieciešami skolēnam valsts pārbaudes darbos, ja skolā nav ne logopēda, ne psihologa?

☞ Ja izglītības iestādes pedagogi secina, ka skolēnam ir nepieciešami atbalsta pasākumi, bet izglītības iestādē nav logopēda vai izglītības vai klīniskā psihologa, tad izglītības iestāde nosūta skolēnu uz Valsts pedagoģiski medicīnisko komisiju vai pašvaldības pedagoģiski medicīnisko komisiju. Komisija sagatavo atzinumu par skolēna speciālajām vajadzībām un sniedz ieteikumus par nepieciešamajiem atbalsta pasākumiem.

Vai izglītības iestāde informē vecākus par to, ka skolēns, kārtojot valsts pārbaudes darbus, izmantos atbalsta pasākumus?

☞ Izglītības iestāde mutiski vai rakstiski informē skolēnu, viņa vecākus vai citu viņa likumisko pārstāvi par nepieciešamību skolēnam valsts pārbaudes darbos izmantot atbalsta pasākumus. Valsts pārbaudes darbos drīkst izmantot tikai tos atbalsta pasākumus, kurus skolēns ir izmantojis mācību procesa laikā. Skolēns vai viņa likumiskais pārstāvis var atteikties no atbalsta pasākumu piemērošanas, iesniedzot attiecīgu iesniegumu izglītības iestādes vadītājam.

Kurš informē eksāmena vadītāju par to, kādus atbalsta pasākumus skolēni ar speciālām vajadzībām izmantos valsts pārbaudes darba laikā?

☞ Izglītības iestādes vadītāja kompetencē ir noteikt, kādā veidā viņš informē eksāmena vadītāju par nepieciešamajiem atbalsta pasākumiem skolēniem ar speciālām vajadzībām.

Piemēram.

Informāciju par skolēniem un viņiem nepieciešamajiem atbalsta pasākumiem valsts pārbaudes darbos sagatavo izglītības iestādes atbalsta personāls sadarbībā ar mācību priekšmeta pedagogiem un iesniedz izglītības iestādes vadītājam. Izglītības iestādes vadītājs rīkojumā par valsts pārbaudes darbu kārtošānu ietver informāciju par atbalsta pasākumu piemērošanu.

Skolēns valodas traucējumu dēļ nekārto vienu no eksāmena daļām, bet, ievadot iegūtos punktus elektroniskajā kopsavilkumā tabulā par kārtotajām eksāmena daļām, automātiski netiek izrēķināts skolēna iegūtais vērtējums. Kā rīkoties?

☞ Šajā gadījumā punktus par kārtotajām daļām elektroniskajā kopsavilkuma tabulā neievada, bet vērtējumu skolēnam, kurš nekārto kādu no valsts pārbaudes darba daļām aprēķina pēc formulas – skolēna iegūtais kopīgais punktu skaits pret maksimāli iespējamo kopīgo punktu skaitu kārtotajās darba daļās. Sīkāku informāciju skatīt metodiskajos ieteikumos "Par vērtējumu valodu valsts pārbaudījumos izglītojamajam, kurš atbrīvots no kādas valsts pārbaudījuma daļas". Materiāls pieejams VISC mājaslapas sadaļā „Speciālā izglītība. Atbalsta pasākumi”.

Vai atbalsta pasākumi 9.klašu skolēniem ir jāsaskaņo ar VISC?

☞ Atbalsta pasākumi 9.klašu skolēniem nav jāsaskaņo ar VISC. Katru mācību gadu mājaslapas sadaļā „Vispārējā izglītība. Pārbaudes darbi. Norises darbību laiki” VISC publicē iespējamus atbalsta pasākumus valsts pārbaudes darbos par vispārējo pamatizglītību. Informāciju par skolēnu skaitu, kuri kārtos valsts pārbaudes darbus ar atbalsta pasākumiem, izglītības iestāde norāda valsts pārbaudījumu informācijas sistēmā, piesakoties valsts pārbaudes darbiem. Pēc valsts pārbaudes darbu norises VISC apkopo precīzāku informāciju.

Vai skolēns, kurš ir atbrīvots no visiem 9.klases eksāmeniem, drīkst kārtot eksāmenu latviešu valodas mazākumtautību izglītības programmās 9.klasei?

☞ Ja skolēns ir atbrīvots no valsts pārbaudes darbiem, bet vēlas kādu no tiem kārtot, tad skolēns, pamatojoties uz iesniegumu izglītības iestādes vadītājam, drīkst pieteikties un kārtot izvēlēto eksāmenu. Ja skolēns pārdomā, viņš no eksāmena kārtošanas var atteikties. Ja skolēns eksāmenu kārtot, tad no iegūtā vērtējuma eksāmenā atteikties vairs nedrīkst.

Vai atbalsta pasākumi centralizētajos eksāmenos var tikt piemēroti katram skolēnam individuāli?

☞ Jā, protams. Ja skolēns ar speciālām vajadzībām kārtot centralizētos eksāmenus, tad izglītības iestādes vadītājs raksta iesniegumu VISC. Atbilstoši skolēna vajadzībām VISC izstrādā valsts pārbaudes darbu norises darbību laikus un saskaņo nepieciešamos atbalsta pasākumus.

Vai ir noteikts, kurā no mācību iestādēm skolēnam ar speciālām vajadzībām ir jākārtot apvienotais centralizētais eksāmens?

☞ Ja izglītības iestādē tiek organizēts apvienotais centralizētais eksāmens, tad izglītības iestāde, kurā mācās skolēns ar speciālām vajadzībām un kuram ir noteikts atšķirīgs centralizētā eksāmena norises darbību laiks un līdz ar to arī cita eksāmena komisija, saskaņojot ar pašvaldības atbildīgo amatpersonu, var piedāvāt iespēju šim skolēnam kārtot eksāmenu gan tajā izglītības iestādē, kurā skolēns mācās, gan tajā, kurā tiek organizēts apvienotais centralizētais eksāmens. Pašvaldības atbildīgā amatpersona līdz attiecīgā mācību gada 10.aprīlim informē VISC par eksāmena materiālu piegādes vietu.

Kā informēt VISC, ja skolēns ar speciālām vajadzībām apgūst vispārējās vidējās izglītības programmu, bet nekārto kādu no centralizētā eksāmena daļām?

- ☞ Ja skolēns ar speciālām vajadzībām nekārtos kādu no centralizētā eksāmena daļām, tad izglītības iestādes vadītājs raksta iesniegumu VISC, kuram pievieno ģimenes ārsta izsniegtu izraksta kopiju („Izraksts no stacionāra/ambulatorā pacienta medicīniskās kartes”).
- Informāciju par skolēnu, kurš nekārto centralizētā eksāmena kādu daļu, izglītības iestādes vadītājs nosūta VISC līdz eksāmena norises dienai, bet aktu par skolēna nepiedalīšanos centralizētā eksāmena daļā pievieno eksāmena darbiem. Akta paraugs publicēts VISC mājaslapas sadaļas „Vispārējā izglītība. Pārbaudes darbi. Norises darbību laiki” pielikumos.

Par eksāmeniem un citiem pārbaudes darbiem

Kas nosaka VISC darbību vidējās izglītības pārbaudījumu organizēšanā?

- ☞ VISC ir atbildīgs par centralizēto eksāmenu organizēšanu vispārējās un profesionālās izglītības noslēgumā. VISC darbību vispārējās vidējās izglītības pārbaudījumu organizēšanā nosaka: 2013.gada 21.maija Ministru kabineta noteikumi Nr.281 „[Noteikumi par valsts vispārējās vidējās izglītības standartu, mācību priekšmetu standartiem un izglītības programmu paraugiem](#)”; 2010.gada 6.apriļa Ministru kabineta noteikumi Nr.335 „[Noteikumi par centralizēto eksāmenu saturu un norises kārtību](#)” un 2013.gada 17.decembra Ministru kabineta noteikumi Nr.1510 „[Noteikumi par valsts pārbaudījumu norises kārtību](#)”.

Kad tika ieviesta centralizēto eksāmenu sistēma Latvijā?

- ☞ Centralizēto eksaminācijas sistēmu Latvijā sāka veidot 1994.gadā pēc Lielbritānijas Padomes Baltijas valstīs iniciatīvas reformēt vidusskolas angļu valodas izlaiduma eksāmenu. Pirmais centralizētais angļu valodas eksāmens notika 1997.gadā. 1998.gadā centralizēti vērtēja arī vidusskolas eksāmenus franču un vācu valodā. Pakāpeniski tika ieviesti centralizētie eksāmeni arī citos mācību priekšmetos un kopš 2004.gada centralizētie eksāmeni ir galvenais atlasas kritērijs iestājam augstākās izglītības iestādēs.
- VISC izstrādā centralizēto eksāmenu saturu, ņemot vērā prasības vispārējās vidējās izglītības standartā. Lai nodrošināti eksāmenu kvalitāti, tika izveidota un darbojas kvalitātes nodrošināšanas sistēma. Tā attiecas uz eksāmenu saturu, formu, norisi, darbu vērtēšanu un apelācijas kārtību.

Kādi ir obligātie valsts pārbaudījumi vidējās vispārējās izglītības ieguvei?

- ☞ Obligātie valsts pārbaudījumi ir: centralizētais eksāmens latviešu valodā; centralizētais eksāmens matemātikā un centralizētais eksāmens vienā svešvalodā pēc izglītojamā izvēles. Vairāki izvēles eksāmeni arī tiek vērtēti centralizēti, bet dažī, piemēram, ģeogrāfijā, ekonomikā, informātikā tiek vērtēti izglītības iestādē.

Eksāmeni par vispārējo vidējo izglītību:

Centralizētie eksāmeni (obligātie)	Centralizētie eksāmeni (izvēles)	Centralizēti izstrādāti eksāmeni (organizē un vērtē izglītības iestādē)
Latviešu valoda (rakstos) Matemātika (rakstos) Svešvaloda – angļu, vācu, franču, krievu (kombinēti)	Latvijas un Pasaules vēsture (rakstos) Ķīmija (rakstos) Bioloģija (rakstos) Fizika (rakstos)	Informātika (kombinēti) Ģeogrāfija (rakstos) Ekonomika (rakstos) Krievu valoda un literatūra mazākumtautību izglītības programmās (rakstos)

Centralizēti izstrādāti eksāmeni, kurus organizē un vērtē izglītības iestāde, vērtējums tiek izteikts 10 ballu skalā (10 – “izcili”, 9 – “teicami”, 8 – “ļoti labi”, 7 – “labi”, 6 – “gandrīz labi”, 5 – “viduvēji”, 4 – “gandrīz viduvēji”, 3 – “vāji”, 2 – “ļoti vāji”, 1 – “ļoti, ļoti vāji”). VISC izstrādā un nodrošina izglītības iestādes ar vienotiem vērtēšanas kritērijiem un tabulām eksāmenu rezultātu izteikšanai 10 ballu skalā.

Kā tika izteikts centralizēto eksāmenu vērtējums līdz 2012.gadam?

☞ Līdz 2012.gadam centralizēto eksāmenu rezultāti Vispārējās vidējās izglītības sertifikātā tika norādīti 6 līmeņos A – F, no kuriem augstākais ir A līmenis un F līmenis ir neapmierinošs ([Sertifikāta paraugs līdz 2012.gadam](#)). Izglītojamais eksāmenu nav nokārtojis, ja nav izpildīts neviens uzdevums vai iegūtais rezultāts ir mazāks par 5% no maksimāli iespējamā punktu skaita.

Vērtēšanas process galvenokārt ir balstīts uz kritērijiem. VISC izmanto statistiskās metodes, lai nodrošinātu eksāmenu kvalitāti un eksāmenu relatīvo grūtības pakāpi (Skat. tabulu).

Centralizēto eksāmenu līmeņu robežas 2011./2012.mācību gadā:

Eksāmens	A (%)	B (%)	C (%)	D (%)	E (%)	F (%)
Latviešu valoda	80-100	65-79	50-64	36-49	21-35	5-20
Svešvaloda	84-100	68-83	52-67	36-51	19-35	5-18
Vēsture	79-100	59-78	41-58	28-40	20-27	5-19
Matemātika	85-100	62-84	40-61	23-39	12-22	5-11
Fizika	83-100	65-82	46-64	30-45	19-29	5-18
Ķīmija	87-100	76-86	58-75	41-57	22-40	5-21
Bioloģija	86-100	75-85	60-74	44-59	30-43	5-29

Kā tiek izteikts centralizēto eksāmenu vērtējums no 2013.gada?

☞ Sākot ar 2012./2013.mācību gadu, centralizētajos eksāmenos izglītojamo mācību sasniegumus izsaka procentuālā novērtējumā. Iegūto vērtējumu ieraksta vispārējās vidējās izglītības sertifikātā, norādot kopējo procentuālo novērtējumu un procentuālo novērtējumu katrai eksāmena daļai. Izglītojamiem, kuru sniegums svešvalodas centralizētajā eksāmenā atbilst Ministru kabineta 2013.gada 21.maija noteikumu Nr.281 „Noteikumi par valsts vispārējās vidējās izglītības standartu, mācību priekšmetu standartiem un izglītības programmu paraugiem” [2.pielikuma](#) 10.punktā noteiktajam valodas prasmes B1, B2 vai C1 līmenim, iegūto valodas prasmes līmeni ieraksta sertifikātā ([sertifikāta paraugs no 2015.gada](#)).

Eksāmena darba kopvērtējums procentos nav eksāmena daļu vērtējuma procentos kopsūma, kā arī nav vidējais aritmētiskais vērtējums no skolēna eksāmena darba daļu vērtējumiem. Eksāmena rezultāta kopprocentu veido visā eksāmena darbā iegūto punktu skaita attiecība pret maksimāli iespējamo punktu skaitu.

[>> Lasīt vairāk](#)

Kā tiek norādīts svešvalodu prasmes līmenis sertifikātā?

☞ Sākot ar 2013.gadu, izglītojamajiem, kuru sniegums svešvalodas centralizētajā eksāmenā atbilst Eiropas valodu kopīgās pamatnostādnes (EVKP) noteiktajiem valodas prasmes līmeņiem B1, B2 vai C1 līmenim, iegūto valodas prasmes līmeni ierakstīs sertifikātā.

Lai VISC svešvalodu eksāmenu rezultātus pielīdzinātu Eiropas valodu kopīgās pamatnostādnes noteiktajiem valodas prasmes līmeņiem, VISC 2010.gadā koordinēja pētījumu, kura mērķis bija noteikt, vai svešvalodu eksāmena prasības Latvijā atbilst EVKP prasībām un vai eksāmena rezultāti var tikt izteikti atbilstoši EVKP definētajiem līmeņiem. Latvijas Universitātes eksperti veica svešvalodu eksāmena uzdevumu un rezultātu padziļinātu analīzi. Pētījuma rezultātā tika secināts, ka svešvalodu eksāmens nodrošina uzdevumus atbilstoši EVKP C1, B2 un B1 līmeņiem.

Procentuālais vērtējums svešvalodu eksāmenā, sākot ar 2013.gadu tiks izteikts atbilstoši šādiem Eiropas valodu kopīgās pamatnostādnes noteiktajiem valodas prasmes līmeņiem:

Kopīgais vērtējums %	EVKP līmenis
95-100%	C1
70-94%	B2
40-69%	B1

Svešvalodu eksāmena rezultāts, kas ir zemāks par 40%, netiks izteikts atbilstoši EVKP līmeņiem.

Cik ilgi ir derīgs centralizētā eksāmena sertifikāts?

☞ Centralizētā eksāmena sertifikātam nav ierobežots derīguma termiņš. Taču augstākās mācību iestādes var izvirzīt prasību, ka reflektanta sertifikātam jābūt izdotam noteiktā laika periodā – par to jāinteresējas katrā konkrētā augstskolā.

Ko darīt, ja neapmierina saņemtais vērtējums centralizētajā eksāmenā?

☞ Ja skolēnu neapmierina centralizētajā eksāmenā iegūtais vērtējums, mēneša laikā pēc sertifikāta izsniegšanas skolēnam vai viņa likumiskajam pārstāvim ir tiesības rakstīt iesniegumu [\[DOC\]](#) [\[PDF\]](#), kas adresēts VISC, ar lūgumu pārskatīt eksāmenā saņemto vērtējumu. Iesniegums ir jāaizpilda un jāparaksta. Iesniegumam jāpievieno izsniegtā sertifikāta kopija.

Parakstīto iesniegumu un sertifikāta kopiju var iesniegt:

- 1) atstājot IZM 1.stāvā VISC sūtījumiem paredzētajā kastē (Valņu iela 2);
- 2) sūtot pa pastu uz adresi (pasta zīmogs 24.augusts): Valsts izglītības satura centrs, Valņu iela 2, Rīga, LV-1050;
- 3) sūtot droši elektroniski parakstīto iesniegumu uz e-pastu: visc@visc.gov.lv;
- 4) izmantojot portāla www.latvija.lv [e-iesnieguma formu](#).

VISC tiek izveidota īpaša apelācijas komisija, kas mēneša laikā pēc iesnieguma saņemšanas izskata to un pārskata vērtējumu eksāmenā, lai pieņemtu lēmumu atstāt esošo vērtējumu vai mainīt to.

Elektroniski parakstīts apelācijas komisijas lēmums tiek nosūtīts uz iesniegumā norādīto e-pastu.

Ja centralizētā eksāmena iegūto vērtējumu mainīs, elektroniskajā vēstulē tiks norādīts sertifikātu apmaiņas laiks un vieta. .

Ko darīt, ja ir pazaudēts centralizētā eksāmena sertifikāts?

☞ Detalizētu informāciju un iesnieguma paraugu skatīt sadaļā
VISC > Pakalpojumi > [Centralizēto eksāmenu sertifikāta dublikāta izsniegšana](#).

Vēlos stāties ārzemju augstskolā un dokumenti ir jāiesniedz pirms termiņa, kad tiek izsniegti sertifikāti ar centralizēto eksāmenu rezultātiem. Vai ir iespējams saņemt izziņu par centralizētā eksāmena nokārtošanu?

☞ Detalizētu informāciju skatīt sadaļā
VISC > Pakalpojumi > [Izziņas par nokārtotu centralizēto eksāmenu saņemšana](#).

Kur var iegūt iepriekšējo gadu valsts pārbaudes darbu uzdevumus?

☞ Līdz 2007. gadam katru gadu tika izdoti Valsts pārbaudes darbu apkopojumi 9. un 12.klasei. Tos var meklēt pie mācību priekšmetu metodisko apvienību vadītājiem, skolas bibliotēkā vai pie attiecīgā mācību priekšmeta skolotāja. No 2008. gada valsts pārbaudes darbu uzdevumi tiek publicēti [VISC interneta vietnē](#)

Kur iespējams nokārtot centralizētos eksāmenus?

☞ Skolēni centralizētos eksāmenus var nokārtot skolā.
Personām, kas jau ir ieguvušas vidējo izglītību, bet vēlas kārtot centralizētos eksāmenus, saskaņā ar 2010.gada 6.aprīļa Ministru kabineta noteikumu Nr.335 "Noteikumi par centralizēto eksāmenu saturu un norises kārtību" 23.punktu ir iespēja pieteikties centralizēto eksāmenu kārtošanai augstskolās:

1. Latvijas Universitātē;
2. Daugavpils Universitātē;
3. Liepājas Universitātē;

4. Vidzemes Augstskolā.

Persona, kura ir ieguvusi atestātu par vispārējo vidējo izglītību vai diplomu par profesionālo vidējo izglītību, lai kārtotu centralizēto eksāmenu, iesniegumu augstskolā iesniedz ne vēlāk kā sešas nedēļas pirms attiecīgā eksāmena norises dienas. Eksāmenu norise augstskolās tiek organizēta vienlaicīgi ar eksāmenu norisi skolās pēc vienotas pārbaudījumu norises kārtības. Minētā iespēja ir maksas pakalpojums saskaņā ar attiecīgās augstskolas noteiktu cenrādi. Sīkāka informācija ir pieejama attiecīgās augstskolas pirmsstudiju centros vai mājaslapās.

Vai centralizēto eksāmenu drīkst kārtot atkārtoti?

- ☞ Jā, centralizēto eksāmenu drīkst kārtot atkārtoti. Jāņem vērā, ka izglītojamais, kurš iegūst vidējo izglītību vispārējās vidējās izglītības iestādē vai profesionālās vidējās izglītības iestādē, eksāmenu attiecīgajā mācību gadā drīkst kārtot vienu reizi. Taču, ja izglītojamais eksāmenu nenokārto vai iegūtais vērtējums izglītojamo neapmierina, attiecīgo eksāmenu izglītojamais atkārtoti var kārtot nākamajā mācību gadā. Centralizēto eksāmenu šādā gadījumā var kārtot augstskolās, ar kurām VISC ir noslēdzis sadarbības līgumu par eksāmenu organizēšanu.
-

Vai, atkārtoti kārtojot centralizēto eksāmenu, tiek ņemts vērā labākais rezultāts vai pēdējais iegūtais rezultāts?

- ☞ Kārtojot eksāmenu atkārtoti, tiek izsniegts sertifikāts, kurā norādīts vērtējums par atkārtoti kārtoto eksāmenu. Personai ir tiesības izvēlēties, kuru no iegūtajiem sertifikātiem izmantot. Nav nosacījumu, ka jāņem vērā pēdējais centralizētajā eksāmenā iegūtais rezultāts.
-

Kāpēc mainīts valsts pārbaudes darbu norises laiks un centralizētais eksāmens notiek martā?

- ☞ Viens no centralizētajiem eksāmeņiem – centralizētais eksāmens angļu valoda notiks martā, jo:
- tas samazina vispārējā vidējā izglītībā skolēnu slodzi un spriedzi valsts pārbaudījumu laikā maija beigās un jūnijā;
 - starp valsts pārbaudījumiem vispārējā vidējā izglītībā ir vairāk brīvu dienu, skolēni var sekmīgāk sagatavoties nākamajiem pārbaudījumiem un atpūsties pēc jau nokārtotajiem eksāmeņiem;
 - tajā laikā pārējiem skolēniem ir pavasara brīvlaiks, tāpēc eksāmena norise, kuru nodrošina liels skaits angļu valodas pedagogu, netraucē mācību procesu;
 - vispārējās vidējās izglītības sertifikāti tiks izsniegti četras dienas ātrāk nekā iepriekšējā mācību gadā (2013.gada 5.jūlijā), kas atvieglos skolēnu iestāšanos citu valstu augstākajās mācību iestādēs, kā arī skolēni uzzinās rezultātus ātrāk, tādējādi mazinot skolēnos stresu par saviem saņemtajiem rezultātiem.
-

Vai skolotājs jebkurā mācību priekšmetā ir tiesīgs kā maksimālo vērtējumu, ko saņem skolēni kāda mācību priekšmeta nobeiguma pārbaudes darbā, noteikt mazāku nekā 10 balles?

- ☞ Saskaņā ar Ministru kabineta noteikumiem skolēna mācību sasniegumus mācību priekšmetā izsaka 10 ballu skalā. Kārtējā pārbaudē, kurā nav iespējams novērtēt mācību sasniegumus 10 ballu skalā, pedagogs mācību sasniegumus var vērtēt ar "ieskaitīts" vai "neieskaitīts". Ja pārbaudes darbs tiek vērtēts 10 ballu skalā, tad maksimālais iegūstamais vērtējums nedrīkst būt zemāks par 10 ballēm.
-

Kāpēc vajadzīgi standarti?

☞ Šo dokumentu lietotāju loks ir plašs. Tie ir nepieciešami:

- Skolotājiem, lai varētu plānot mācību procesu, balstoties uz obligāto mācību saturu un prasībām skolēnu zināšanām, prasmēm un attieksmēm, lai ievērotu vienotu pieeju skolēnu sasniegumu vērtēšanā;
 - Skolotāju tālākizglītības organizētājiem un īstenotājiem, lai tiktu nodrošināta saikne un pēctecība starp izglītības pakāpēm, mācību priekšmetiem;
 - Topošo un strādājošo skolotāju izglītotājiem, lai organizētu atbilstošu skolotāju sagatavošanu un kvalifikācijas celšanu;
 - Skolēnu vecākiem, lai viņi saņemtu skaidru un precīzu informāciju par to, kas bērniem jāzina un jāprot un ko viņi faktiski sasniedz;
 - Politikas veidotājiem un plašai sabiedrībai, lai viņi varētu spriest par jaunās paaudzes izglītības kvalitāti, vērtēt un kontrolēt to, kā arī ierosināt nepieciešamās izmaiņas;
 - Mācību literatūras un citu mācību līdzekļu autoriem, izdevējiem un ražotājiem, lai viņiem būtu skaidri orientieri mūsdienīga mācību procesa nodrošinājuma izveidei;
 - Pārbaudes darbu izstrādātājiem, lai viņi varētu izstrādāt interesantus, vēlamajiem rezultātiem atbilstošus skolēnu sasniegumu pārbaudes darbus.
-

Vai mācību priekšmetu standartus īsteno arī speciālajās izglītības programmās?

☞ Mācību priekšmetu standartos ir izvirzītas noteiktas prasības, to izpilde attiecināma uz visiem skolēniem ar visdažādākajām spējām un vajadzībām, kuri turpinās mācības vispārējās vidējās izglītības programmās vai profesionālās izglītības programmās, apgūst mazākumtautības pamatizglītības programmu, ir īpaši talantīgi un apdāvināti, kuriem ir mācīšanās grūtības, kuriem ir speciālas izglītošanās vajadzības.

Īstenojot mācību priekšmetu standartu prasības klasē, skolotājiem, mācību procesu plānojumā, jāpiedāvā vienlīdzīgas iespējas mācību satura apguvē visiem skolēniem. Skolēnu atšķirību nosaka daudzi faktori.

Skolēniem var būt dažāda etniskā piederība, nacionalitāte, rase, sociālekonomiskā pieredze, valoda, dialekts, reliģiskā piederība, dzimums un ģeogrāfiskā izcelsme.

Valsts pamatizglītības standartu īsteno arī speciālās izglītības programmās, kuras piedāvā speciālās izglītības iestādes vai izglītojamie ar speciālām vajadzībām ir integrēti vispārējās izglītības iestādēs. Vispārējās izglītības iestādēs ir izveidotas speciālās klases, kurās īsteno speciālās izglītības programmas, kas piemērotas skolēna attīstības traucējuma veidam, viņa spējām un veselības stāvoklim.

Pamatizglītību 9 gados iegūst skolēni ar šādām speciālajām vajadzībām:

- ar psihoneiroloģiskām saslimšanām,
- ar somatiskām saslimšanām.

Pagarināts mācību ilgums (10 līdz 11 gadi) ir skolēniem:

- ar redzes traucējumiem (vājredzīgiem, neredzīgiem),
- ar dzirdes traucējumiem (vājdzirdīgiem, nedzirdīgiem),
- ar smagiem valodas traucējumiem,
- ar fiziskās attīstības traucējumiem (kustību un balsta traucējumi, skolioze),
- ar psihiskās attīstības aizturi un grūtībām mācībās.

Ir izstrādātas arī mazākumtautību speciālās pamatizglītības programmas skolēniem ar norādītajām speciālajām vajadzībām.

Vai mājasdarbi ir obligāti? Vai skolotāji drīkst uzdot mājasdarbus, kas jāizpilda brīvdienās?

☞ Šobrīd nav ārēja normatīvā dokumenta, kas noteiktu, ka mājasdarbi ir/nav obligāta mācību procesa sastāvdaļa un, ka tiem noteikti ir/nav jābūt. Tāpat nav noteikts, cik lielā apjomā, cik bieži, kurā laikā un kādi mācību līdzekļi vai materiāli izmantojami mājasdarbu veikšanai. Skola veido savu iekšējās kārtības regulējumu par mācību sasniegumu vērtēšanu, kurā var tikt iekļauti jautājumi arī par mājasdarbiem.

Pedagoģiskajā literatūrā un arī dažādās aptaujās ir vērojams, ka gan pedagogu, gan bērnu vecāku viedokļi par mājasdarbu nepieciešamību dažādos vecumos atšķiras. Svarīgākais ir saprast, kāds ir mājasdarba mērķis, kādas tieši prasmes skolēns apgūst vai nostiprina. To vislabāk var noskaidrot sarunā ar skolotāju, kurš mājasdarbu uzdod, jo skolotājs ir atbildīgs par savu darbu, izvēlētajām metodēm un paņēmieniem (Izglītības likuma 51.pants), t.i., kā efektīvi sasniegt izglītības standartā noteikto.

Skolās, kur tiek veicināta skolotāju sadarbība mācību satura plānošanā un īstenošanā, arī mājasdarbu mērķi, apjoms, forma un to izpildes laiks visbiežāk tiek savstarpēji saskaņoti. Tikpat būtiski ir pirms mājasdarba uzdošanas ar skolēniem pārrunāt tā mērķi un pēc mājasdarba izpildes nodrošināt atgriezenisko saiti, lai skolēns saprastu, kas viņam mācību procesā darāms tālāk. Atgriezeniskajai saitei nozīme un ietekme uz skolēna mācīšanos ir tad, ja tā ir iespējami drīza.

Ja Jums šķiet, ka mājasdarba mērķis nav skaidrs, apjoms ir pārāk liels vai izpildes laiks ir par mazu, pārrunājiet to ar skolotāju.

Vai mācību priekšmeta apguvei drīkst izmantot tikai Izglītības un zinātnes ministrijas apstiprinātas mācību grāmatas?

- ☞ Mācību priekšmeta apguvei drīkst izmantot gan IZM apstiprinātas mācību grāmatas, gan mācību grāmatas, kuras IZM nav apstiprinājusī. Mācību priekšmeta apguvei izmantojamo mācību literatūru izvēlas mācību priekšmeta skolotājs. Mācību literatūras iegādei nepieciešamo finanšu līdzekļu nodrošināšana ir izglītības iestādes dibinātāja kompetencē. Vispārējās izglītības iestādēm no valsts budžeta piešķir papildu līdzekļus IZM apstiprinātās mācību literatūras iegādei. Apstiprinātās mācību literatūras saraksts ir publicēts [šeit](#).

Vai mācību procesā obligāti ir jāizmanto mācību grāmatai pievienotās darba burtnīcas?

- ☞ Saskaņā ar normatīvajos aktos noteikto kārtību VISC izvērtē un apstiprina izdevniecības iesniegtu mācību grāmatu komplektā ar tās saturam atbilstošu metodisko līdzekli skolotājam (turpmāk – komplektizdevums). Komplektizdevumu var papildināt ar vienu vai vairākām darba burtnīcām, kā arī ar citiem mācību līdzekļiem (piemēram, uzdevumu krājumu, hrestomātiju, vārdnīcu, kartogrāfisku izdevumu, audiopielikumu), kuri lietderīgi papildina mācību grāmatu vai metodisko līdzekli, nodrošinot iespēju dažādot mācību metodes, padziļināt zināšanas vai pārbaudīt mācību sasniegumus.

Citu mācību līdzekļu, tostarp darba burtnīcu, iekļaušana komplektizdevumā nav obligāta. VISC izvērtē un apstiprina arī tādus komplektizdevumus, kuros darba burtnīcas nav iekļautas. Izvēle par darba burtnīcas nepieciešamību mācību procesā ir mācību priekšmeta pedagoga atbildība. Darba burtnīca var būt veiksmīgs informācijas ieguves, izpratnes veidošanas un padziļināšanas, kā arī skolēna patstāvīgā darba mācību procesa organizācijas instruments. Izmantojot darba burtnīcu, var atvieglot mācību priekšmeta standartā noteikto prasību apguvi. Bet var notikt arī citādi, kad darba burtnīcās iekļautais saturs skolotāja organizētajā mācību procesā netiek racionāli izmantots, un tad prasība iegādāties darba burtnīcu ir nelietderīga.

Ierobežota budžeta apstākļos ir īpaši aktuāli racionāli izmantot valsts, pašvaldību un vecāku naudas līdzekļus. Tāpēc aicinām pedagogus katrā mācību priekšmetā un katrā konkrētajā klasē rūpīgi izvērtēt darba burtnīcas nepieciešamību optimāla mācību procesa nodrošināšanai.

Kāpēc katrā mācību priekšmetā nav izstrādāts viens mācību līdzekļu komplekts, ar kuru strādātu visās Latvijas skolās?

- ☞ Pieeja mācību satura apguvē paredz izvēles iespējas, t.i., katrs pedagogs drīkst izvēlēties tās metodes un mācību līdzekļus ar kuru palīdzību skolēni apgūtu standartos noteiktās prasības.

Kur var iegūt informāciju par skolēnu rezultātiem dažādās mācību priekšmetu olimpiādēs?

☞ Par to, kādus rezultātus skolēni sasnieguši skolu mācību priekšmetu olimpiādēs, informāciju jāmeklē katrā konkrētajā skolā. Rajonu mācību priekšmetu olimpiāžu rezultātus apkopo izglītības pārvalžu atbildīgie speciālisti. VISC mājaslapā sadaļā "[Mācību priekšmetu olimpiādes](#)" var atrast informāciju par to, kuri skolēni izvirzīti dalībai valsts olimpiādēs, kādi ir skolēnu rezultāti valsts olimpiādēs, kā arī par sasniegumiem starptautiskajās mācību priekšmetu olimpiādēs.

Vai augstskolas ņem vērā skolēnu rezultātus mācību priekšmetu olimpiādēs?

☞ To, vai skolēnu rezultātus mācību priekšmetu olimpiādēs augstskolas ņem vērā, ir tiesīga noteikt katra augstskola pati.

Kādi normatīvie dokumenti regulē vispārējās izglītības pedagogu tālākizglītību?

- ☞
- [Izglītības likums](#)
 - [Noteikumi par pedagogiem nepieciešamo izglītību un profesionālo kvalifikāciju un pedagogu profesionālās kompetences pilnveides kārtību](#)
- Latvijas Republikas Ministru kabineta 2018.gada 11.septembra noteikumi Nr.569
-

● Kas ir vispārējā vidējā izglītība?

99 Vispārējās vidējās izglītības programmas ilgst trīs gadus (10.-12.klase), un tās īsteno vidusskolas, ģimnāzijas un vakarskolas. Vispārējo vidējo izglītību var apgūt arī profesionālās vidējās izglītības programmās, kuras īsteno profesionālās vidusskolas, tehnikumi vai koledžas. Obligātais vispārējās vidējās izglītības saturs un vērtēšanas principi ir noteikti Vispārējās vidējās izglītības standartā (2008.gada 2.septembra Ministru kabineta noteikumi Nr.715 „Noteikumi par valsts vispārējās vidējās izglītības standartu un vispārējās vidējās izglītības mācību priekšmetu standartiem”).

Vispārējās vidējās izglītības saturu var īstenot kādā no četriem izglītības programmu virzieniem:

- vispārizglītojošajā virzienā;
- humanitārajā un sociālajā virzienā;
- matemātikas, dabaszinību un tehnikas virzienā;
- profesionālajā virzienā.

Visu četru virzienu programmās ir 8 obligātie mācību priekšmeti: latviešu valoda, latviešu literatūra, pirmā svešvaloda, otrā svešvaloda, matemātika, Latvijas un pasaules vēsture, sports un informātika.

Kādas ir prasības vidējās vispārējās izglītības ieguvei?

99 Atestātu par vispārējo vidējo izglītību kopā ar sekmju izrakstu 10 ballu skalā izsniedz ikvienam izglītojamam, kurš ir saņēmis:

- sekmīgu novērtējumu visos attiecīgā izglītības programmas virziena mācību priekšmetos;
- sekmīgu novērtējumu centralizētajos eksāmenos, ko apliecina Vispārējās vidējās izglītības sertifikāts.

Šie dokumenti par vispārējās vidējās izglītības apguvi, dod tiesības izglītojamiem pieteikties studijām jebkurā Latvijas augstskolā.

Lai saņemtu Atestātu par vispārējo vidējo izglītību un iegūtu tiesības turpināt mācības augstākās izglītības programmās, izglītojamiem ir jāapgūst vismaz 12 mācību priekšmeti un jānokārto vismaz 4 izlaiduma eksāmeni – trīs obligātie un vismaz viens izvēles eksāmens. Izvēles eksāmenam jābūt kādā no mācību priekšmetiem, kurā eksāmenu organizē VISC vai arī mācību priekšmetā, kura apjoms izglītības programmā nav mazāks par 105 mācību stundām un kurā eksāmenu organizē izglītības iestāde.

Ministru kabineta „Noteikumi par valsts vispārējās vidējās izglītības standartu, mācību priekšmetu standartiem un izglītības programmu paraugiem” dod tiesības izglītības iestādēm iekļaut izglītības programmās arī tādus mācību priekšmetus, kuri šajos noteikumos nav minēti. Šādu mācību priekšmetu standartus izglītības iestādes izstrādā patstāvīgi un saskaņo ar VISC. Piemēram, izglītības iestādes, kuras īsteno Matemātikas, dabaszinību un tehnikas virziena izglītības programmas var mācīt priekšmetu matemātiskā analīze un arī organizēt izlaiduma eksāmenu šajā priekšmetā. Eksāmens matemātiskajā analīzē var būt izglītojamā izvēles priekšmets.

Ar ko interešu izglītība atšķiras no neformālās izglītības?

Ikviens var iesaistīties interešu izglītībā atbilstoši savām interesēm un vajadzībām neatkarīgi no vecuma un iepriekš iegūtās izglītības.

Gan interešu izglītība, gan neformālā izglītība tiek organizēta ārpus formālās izglītības atbilstoši personas interesēm. Pirmsskolas un skolas vecuma bērnu interešu izglītību nodrošina pedagogs ar atbilstošu izglītību.

Kur var uzzināt informāciju par interešu izglītību?

Informāciju par interešu izglītību var uzzināt [Valsts izglītības satura centra mājaslapā](#). Konsultācijas un metodisko atbalstu sniedz Valsts izglītības satura centra Interesu izglītības un audzināšanas darba nodaļas speciālisti, [viņu kontakti](#). Klātienē konsultācijas iespējamas Strūgu ielā 4, Rīgā plkst.9.00-17.00

Kas var īstenot interešu izglītību?

Pašvaldību pienākums ir nodrošināt iespējas bērniem un jauniešiem darboties interešu izglītībā un atbalstīt ārpusstundu pasākumus, arī bērnu nometnes.

Interesu izglītības programmas īsteno valsts, pašvaldību un privātpersonu dibinātās izglītības iestādes, t.sk., pirmsskolas, vispārējās, profesionālās, profesionālās ievirzes, interešu izglītības iestādes, kā arī kultūras, sporta u.c. iestādes, studijas, biedrības, nodibinājumi.

Katrā vispārējās izglītības iestādē ir iespēja bērnam darboties kādā pulciņā.

Pašvaldību dibinātās interešu izglītības iestādes jeb Bērnu un jauniešu centri pamatā īsteno interešu izglītības programmas.

Pedagogs, saņēmis privātprakses sertifikātu, var īstenot interešu izglītības programmu.

Par privātprakses sertifikāta iegūšanu var interesēties [Izglītības kvalitātes valsts dienestā](#).

Vai ir nepieciešams saņemt licenci interešu izglītības programmas īstenošanai?

Izglītības iestādes ir tiesīgas īstenot interešu izglītības programmas bez licences saņemšanas.

Citām juridiskajām un fiziskajām personām, kuras nav reģistrētas Izglītības iestāžu reģistrā, jāsaņem licence pašvaldībā. Arī pedagogam ar privātprakses sertifikātu jālicencē programma pašvaldībā.

Kādi ir populārākie interešu izglītības pulciņi un cik daudz no tiem var piedalīties mans bērns?

Nozīmīgākās interešu izglītības jomas ir kultūrizglītība, sports, vides izglītība, tehniskā jaunrade, radošās industrijas.

Interesu izglītības programmu un pulciņu piedāvājums ir ļoti daudzveidīgs: vokālā un kora dziedāšana, instrumentālā un vokāli instrumentālā mūzika, tautas dejas, mūsdienu dejas, vizuālā un vizuāli plastiskā māksla, skatuves runa, teātra māksla, folkloras, vides interešu izglītība, tehniskā jaunrade, radošās industrijas, sports.

Pulciņu skaits, kuros bērns var piedalīties, ir neierobežots.

Vai interešu izglītība bērniem ir bez maksas?

Interesu izglītības finansēšanas avoti ir dažādi: valsts un pašvaldību budžeta līdzekļi, citu juridisko un fizisko personu līdzekļi. To nosaka Ministru kabineta 2001.gada 28.augusta noteikumi Nr.382 "[Interesu izglītības programmu finansēšanas kārtība](#)"

Samaksa par bērna dalību pulciņā ir atkarīga no interešu izglītības programmas īstenošanas vietas. Skolās un Bērnu un jauniešu centros tā pamatā ir bezmaksas vai ar nelielu vecāku līdzfinansējumu.

Citu juridisku un privātpersonu īstenotās programmas ir par maksu, pamatojoties uz pušu noslēgto līgumu.

Kādos gadījumos vecāki var atgūt bērna interešu izglītībā ieguldītos līdzekļus?

Likumā "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" noteikts, ka nodokļu maksātāji var atgūt daļu pārmaksātā iedzīvotāju ienākuma nodokļa no tās summas, kas ir samaksāta par bērnu interešu izglītību. Vecākiem jāiesniedz Valsts ieņēmumu dienestam gada ienākumu deklarācija.

Atgūt daļu bērna interešu izglītībā ieguldītos līdzekļus ir iespējams tikai tad, ja programma ir licencēta.

Vai par dalību interešu izglītībā tiek saņemts valsts atzīts izglītības dokuments?

Nē.

Kāda izglītība ir nepieciešama interešu izglītības pedagogam?

Prasības interešu izglītības pedagoga izglītībai nosaka Ministru kabineta 2018.gada noteikumu Nr.569 "[Noteikumi par pedagogiem nepieciešamo izglītību un profesionālo kvalifikāciju un pedagogu profesionālās kompetences pilnveides kārtību](#)" 6., 7. un 14.punkts.

Kādus pedagogu profesionālās kompetences pilnveides kursus un seminārus interešu izglītības pedagogiem organizē Valsts izglītības satura centrs? Kur un kā var iegūt informāciju par kursu un semināru norisi?

Kursi un semināri tiek organizēti tautas deju un mūsdienu deju kolektīvu vadītājiem, izglītības iestāžu pūtēju orķestru un koru diriģentiem, vokālo ansambļu pedagogiem, skolu teātru režisoriem un skatuves runas pedagogiem, vizuālās un vizuāli plastiskās mākslas pedagogiem, folkloras pulciņu un kopu vadītājiem un pedagogiem.

Valsts izglītības satura centra mājaslapā: www.visc.gov.lv (sadaļa Jaunumi un Notikumu kalendārs). Informācija par kursiem un semināriem tiek nosūtīta pašvaldību izglītības pārvaldēm un izglītības speciālistiem.

Daļa kursu un semināru ir bezmaksas, bet daļa ir maksas pakalpojums saskaņā ar Ministru kabineta 2013.gada 17.septembra noteikumiem Nr.851 „[Valsts izglītības satura centra maksas pakalpojumu cenrādis](#)”.

Vai skolēnu pašpārvaldei izglītības iestādēs obligāti jābūt?

- ☞ Skolēnu pašpārvaldei ideālā situācijā vajadzētu būt uz demokrātijas un brīvas izvēles principiem veidotai institūcija, jo kā obligāts veidojums tā nevarēs pilnvērtīgi veikt savus uzdevumus. Turklāt skolēnu pašpārvalde ir neatņemama izglītības procesa sastāvdaļa ar senu vēsturi, kas sniedz vērtīgu ieguldījumu personības attīstībā.

Vai ir kāds dokuments, kurā ir skaidrots, kā audzināšana īstenojama izglītības iestādē?

- ☞ Ministru kabineta 2016.gada 15.jūlija noteikumi Nr.480 "[Izglītojamo audzināšanas vadlīnijas un informācijas, mācību līdzekļu, materiālu un mācību un audzināšanas metožu izvērtēšanas kārtība](#)".

Vai kādā dokumentā ir noteikts audzinātāju skaits profesionālās izglītības iestādes dienesta viesnīcā?

- ☞ Ministru kabineta 02.10.2007.noteikumu Nr.655 "Noteikumi par profesionālās izglītības programmu īstenošanas izmaksu minimumu uz vienu izglītojamo" 1.pielikumā noteikts, ka uz 75 dienesta viesnīcā dzīvojošiem izglītojamiem ir viens pedagogs un uz 250 dienesta viesnīcā dzīvojošiem izglītojamiem ir viens dienesta viesnīcas vadītājs.

Kādi ir skolēnu pienākumi skolā?

- ☞ Izglītojamo pamatpienākumi un tiesības noteikti "Izglītības likuma" 54. un 55.pantā (ar 26.03.2010. veiktajiem grozījumiem). Katra izglītības iestāde savu audzēkņu pienākumus un tiesības reglamentē iekšējās kārtības noteikumos saskaņā ar Latvijas likumdošanu un atbilstoši katras konkrētās izglītības iestādes nostādņēm. Izglītības iestādes iekšējās kārtības noteikumu izstrādē vērā ņemamas arī "Bērnu tiesību aizsardzības likuma" 22. un 23.pantā reglamentētās normas par bērnu pienākumiem.

[Par bērnu nometnēm](#)